

Analysenotat fra Børnerådet, 20. september 2013: Folkeskoleoplevelser og valg af ungdomsuddannelse

Unge, der går på en erhvervsskole eller produktionsskole, er oftere blevet mobbet i folkeskolen end unge, der vælger gymnasiet. Det viser en ny undersøgelse fra Børnerådet blandt cirka 4.500 børn og unge i Roskilde Kommune. Undersøgelsen viser også, at der er større sandsynlighed for, at de unge er ensomme eller oplever deres ungdomsuddannelse som spild af tid, hvis de er blandt de børn, der ofte er blevet mobbet i folkeskolen.

Undersøgelsens hovedresultater:

- 36 pct. af erhvervsskoleeleverne og 21 pct. gymnasieeleverne er ofte eller nogle gange blevet mobbet i folkeskolen.
- 27 pct. af de unge på erhvervsskolerne synes, at folkeskolen var spild af tid.
- Dobbelt så mange af gymnasieeleverne som produktionsskoleeleverne synes, at tiden i folkeskolen var lærerig.
- 24 pct. af erhvervsskoleeleverne synes, at deres folkeskole var lærerig. 60 pct. synes, at deres nuværende erhvervsuddannelse er lærerig.

Undersøgelsen viser også, at andelen af unge, der oplever skolen som spændende, stiger markant i overgangen fra folkeskole til ungdomsuddannelse. I overgangen falder andelen af unge, der oplever skolen som spild af tiden eller som ensom, tilsvarende

Læs mere om statistikken bag undersøgelsen sidst i notatet.

Overvægt af unge med mobbeoplevelser på produktions- og erhvervsskoler

Samlet set svarer 21 pct. af de unge i undersøgelsen, at de ofte eller nogle gange er blevet mobbet i folkeskolen. Det er særligt elever, som nu går på produktions- eller erhvervsskole, der har oplevet mobning. Blandt disse unge svarer hhv. 48 pct. og 36 pct., at de ofte eller nogle gange er blevet mobbet i folkeskolen. Undersøgelsen viser, at tre gange så mange produktionsskoleelever som gymnasieelever ofte er blevet udsat for mobning i folkeskolen.

Tabel 1: Er du blevet mobbet i folkeskolen?

	Folkeskole	Gymnasial udd.	Erhvervsskole	Produktionsskole
Ja, ofte	5%	7%	18%	24%
Nogle gange	10%	14%	18%	24%
Sjældent	23%	22%	17%	22%
Nej, aldrig	62%	57%	47%	30%
Total	100%	100%	100%	100%

Antal svar 4.478

De fleste unge har gode oplevelser af folkeskolen

Tidligere undersøgelser fra Børnerådet viser, at langt størstedelen af de børn, vi spørger, har positive oplevelser af folkeskolen – de trives og kan godt lide at gå i skole. Langt hen ad vejen bliver dette også bekræftet i undersøgelsen blandt unge i Roskilde, hvor *gode venner*, *sjov* og *lærerig* er de tre ord, som scorer højest, når de unge skal beskrive deres tid i folkeskolen (tabel 2).

Der er dog forskel på, hvordan de unge i folkeskolen og de unge på ungdomsuddannelserne og produktionsskolen ser på deres tid i folkeskolen. De unge, som går i folkeskolen nu, har samlet set et markant mere positivt billede af deres tid i folkeskolen end de unge på ungdomsuddannelserne. Tabel 2 viser, at der tegner sig et mere negativt billede af folkeskoletiden, når de unge ser tilbage på den, end når de er midt i den. Færre unge på ungdomsuddannelserne end i folkeskolen betegner tiden i folkeskolen med ordene *gode venner*, *lærerig* og *spændende*. Og flere unge, der nu går på en ungdomsuddannelse, betegner tiden i folkeskolen som *kedelig*, *spild af tid* og *ensom*.

Tabel 2: Oplevelser af folkeskolen

Hvilke ord betegner bedst din tid i folkeskolen? (sæt gerne flere kryds)

	Elever på ungdomsuddannelser*	Folkeskoleelever (7.-10.klasse)
Gode Venner	64%	71%
Sjovt	53%	49%
Lærerigt	37%	58%
Kedeligt	32%	28%
Spild af tid	20%	7%
Spændende	18%	28%
Svært	13%	19%
Ensomt	11%	6%
Total (antal)	2.565	1.921

*Inkl. produktionsskoleelever

Oplevelsen af folkeskolen ændrer sig altså med tiden, og det samlede billede bliver mere negativt, når de unge ser tilbage på den. Uanset hvad det negative billede skyldes, så er det bemærkelsesværdigt, at mange unge har negative fortællinger om folkeskolen med sig videre i uddannelsessystemet.

Undersøgelsen viser et markant sammenfald mellem oplevelser af venskaber og læring. 55 pct. af de unge, der betegner folkeskoletiden som en tid med gode venner, siger også, at tiden var lærerig. Det gælder kun for 28 pct. af de unge, som ikke tænker på folkeskolen som et sted med gode venner.

Unge på erhvervs- og produktionsskole har den tungeste bagage fra folkeskolen

Det er særligt de unge på erhvervs- og produktionsskoler, som har negative oplevelser med sig fra folkeskolen. Det er med andre ord især gymnasieeleverne, der bidrager til at tegne et positivt billede af folkeskolen som sjov, lærerig og præget af gode venner, mens erhvervs- og produktionsskoleeleverne har en markant mere negativ fortælling om et kedeligt og ensomt folkeskoleforløb, der var spild af tid. Som det fremgår af tabel 3, husker 59 pct. af gymnasieeleverne folkeskoletiden som sjov – det er kun 29 pct. af de unge på produktionsskolen. Dobbelt så mange gymnasieelever som produktionsskoleelever synes, at folkeskolen var lærerig, og næsten en fjerdedel af produktionsskoleeleverne betegner tiden i folkeskolen som ensom. Det gælder en ottendedel af gymnasieeleverne. 38 pct. af eleverne på produktionsskolen og 27 pct. af eleverne på erhvervsskolen synes, at tiden i folkeskolen var spild af tid.

Tabel 3: Forskellige oplevelser af folkeskolen

Hvilke ord betegner bedst din tid i folkeskolen? (sæt gerne flere kryds)

	Gymnasial udd.	Erhvervsskole	Produktionsskole
Sjovt	59%	38%	29%
Kedeligt	31%	37%	35%
Lærerigt	42%	24%	21%
Spild af tid	17%	27%	38%
Spændende	20%	10%	13%
Svært	9%	21%	37%
Ensomt	10%	15%	22%
Gode Venner	69%	53%	42%
Andet	14%	10%	15%
Total (antal)	1.921	527	117

Antal: 2.565

Skoleglæden stiger fra folkeskole til ungdomsuddannelse

De unges skoleglæde stiger markant i overgangen fra folkeskole til ungdomsuddannelse. Andelen af unge, der siger, at deres nuværende skole er sjov, lærerig, spændende og præget af gode venner, er markant større end andelen, der siger de samme positive ting om deres folkeskoletid. Som det ses i tabel 4, mener dobbelt så mange af de unge, at deres nuværende skole er lærerig set i forhold til deres folkeskole.

Tabel 4: Forskellige oplevelser af folkeskolen

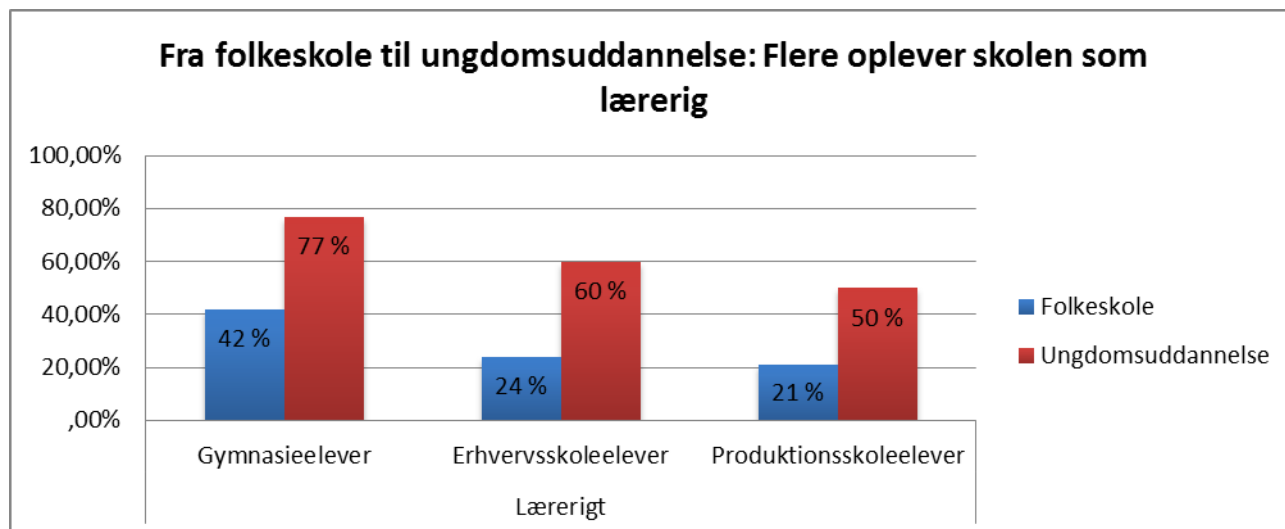
Hvilke ord betegner bedst din tid i...

	...folkeskolen	...nuværende skole
Sjovt	53%	60%
Kedeligt	32%	24%
Lærerigt	37%	72%
Spild af tid	20%	6%
Spændende	18%	49%
Svært	13%	33%
Ensomt	11%	3%
Gode venner	64%	72%

Antal: 2.565

Det er især blandt eleverne på erhvervsuddannelserne og produktionsskolen, vi ser et løft i overgangen fra folkeskolen. Som det fremgår af figur 1, så synes blot 24 pct. af de unge på erhvervsskolerne, at deres folkeskoletid var lærerig, mens hele 60 pct. synes, at deres nuværende skole er lærerig.

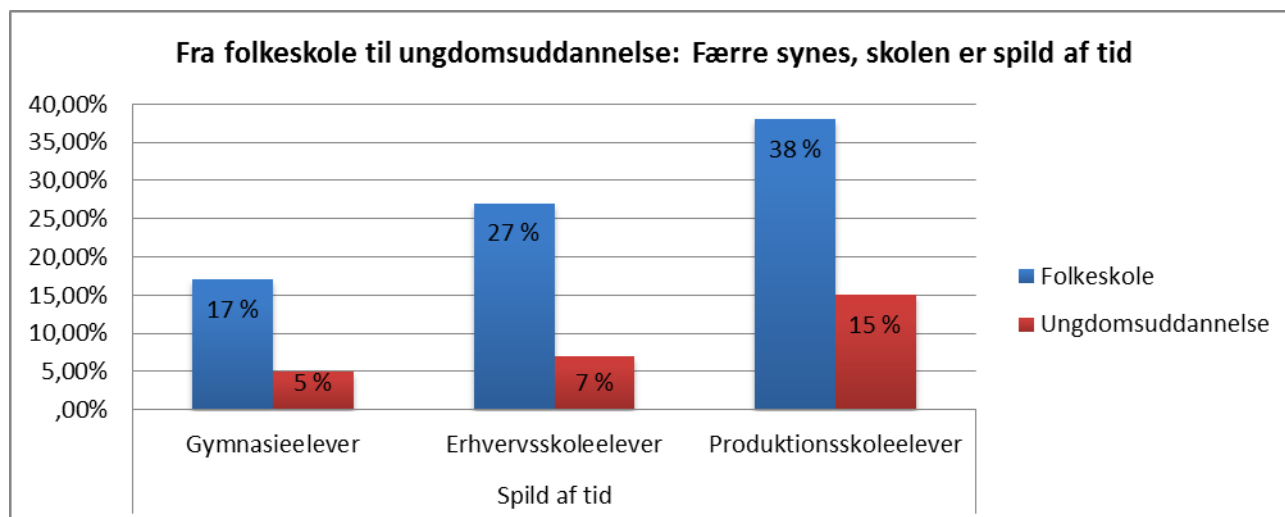
Figur 1

Antal: 2.565

Mens 27 pct. af erhvervsskoleeleverne synes, at tiden i folkeskolen var spild af tid, er det kun 7 pct. af dem, der oplever deres nuværende skole som spild af tid (figur 2).

Figur 2

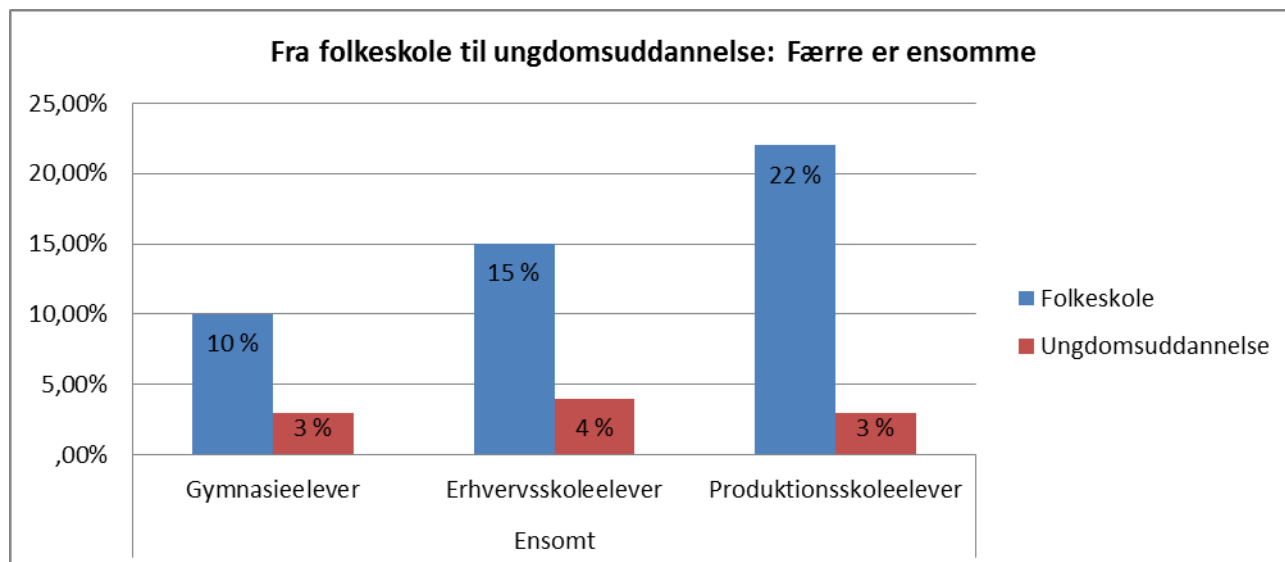
Antal: 2.565

Færre er ensomme

Samlet set er der markant færre unge, der føler sig ensomme på deres nuværende skole, i forhold til da de gik i folkeskolen.

Hele 22 pct. af eleverne, der nu går på produktionsskole, betegner deres tid i folkeskolen som ensomt – 3 pct. af dem mener, at tiden på produktionsskolen er ensomt (figur 3). Blandt elever på erhvervsskolerne er andelen faldet fra 15 pct. til 4 pct., og for gymnasieleverne er andelen dalet fra 10 pct. til 3 pct.

Figur 3

Antal: 2.565

En særligt udsat gruppe

For en lille gruppe af unge i undersøgelsen har overgangen til en ungdomsuddannelse eller en produktionsskole ikke gjort, at de oplever skolen som lærerig eller præget af gode venner. Og en del oplever tiden på deres nuværende skole som ensomt og spild af tid. Det peger på, at de har det fagligt og socialt svært på ungdomsuddannelserne.

Markant flere unge, der ofte er blevet mobbet i folkeskolen, synes, at tiden på deres nuværende skole er spild af tid eller ensomt. Og markant færre unge, som ofte har været udsat for mobning, synes, at skolen er lærerig og præget af gode venner. Det peger på en sammenhæng mellem mobbeoplevelser i folkeskolen og oplevelser af tiden på de unges nuværende ungdoms- eller produktionsskole.

Table 5: Mobning i folkeskolen og oplevelser af ungdomsuddannelse

Hvilke ord betegner bedst dine oplevelser af at gå i skole? (sæt gerne flere kryds)	Hvilke ord betegner bedst dine oplevelser af at gå i skole? (sæt gerne flere kryds)			
	Lærerigt	Spild af tid	Ensomt	Gode Venner
Er ofte blevet mobbet i folkeskolen	64%	14%	12%	59%
Er nogle gange blevet mobbet i folkeskolen	73%	6%	4%	72%
Er sjældent blevet mobbet i folkeskolen	75%	5%	2%	76%
Er aldrig blevet mobbet i folkeskolen	72%	5%	2%	73%
Samlet	72%	6%	3%	72%

Antal: 2.565

Sammenhæng mellem mobbeoplevelser og uddannelsesvalg

Vi ved fra andre undersøgelser, at der er mange forskellige økonomiske og sociale forhold, som har betydning for unges valg af uddannelse – fx social arv i form af forældres uddannelse. Denne analyse tegner et billede af, at der er en sammenhæng mellem de unges uddannelsesvalg og deres mobbeoplevelser i folkeskolen, idet langt flere erhvervs- og produktionsskoleelever end gymnasieelever har oplevet at blive mobbet i folkeskolen. Det betyder ikke, at der er en entydig kausal sammenhæng mellem mobning og vej i ungdomsuddannelsessystemet. Men det peger på, at unge med mobbeoplevelser i baggrunden fra folkeskolen er overrepræsenterede på erhvervs- og produktionsskolerne. Oplevelser, som også hænger sammen med en lang række andre faktorer, som socioøkonomisk baggrund, sociale forhold og læringsmiljø i den enkelte klasse, sociale ressourcer, familieforhold og arbejde med anti-mobbestrategier på den enkelte skole.

Sammenhængen mellem oplevelser af mobning og valg af ungdomsuddannelse er også belyst andre steder, hvor vi ser samme tendens som i denne undersøgelse. En større statistisk analyse viser, at selv når man kontrollerer for forskellige socioøkonomiske baggrundsfaktorer, tyder resultaterne på, at der er en klar sammenhæng mellem mobning og erhvervsuddannelse (Henningsen, Inge 2009: "Sammenhænge mellem mobning, barndoms erfaringer og senere livskvalitet" i Kofoed og Søndergaard 2009: Mobning – sociale processer på afveje?)

Om undersøgelsen

Undersøgelsen består af en spørgeskemaundersøgelse, der er gennemført i efteråret og vinteren 2012/2013 blandt 4.477 unge i Roskilde. Heraf gik 1.912 i 7.-10. klasse på én af kommunens i alt 18 deltagende folkeskoler, 1.921 gik på en gymnasial uddannelse, 527 på en erhvervsuddannelse og 117 på produktionsskole.

Undersøgelsen har en svarprocent på 70.

Repræsentativitet og generalisering

Undersøgelsens resultater giver et solidt indblik i mange unges oplevelser og holdninger i en tilnærmelsesvis gennemsnitlig kommune, som dog socioøkonomisk ligger lidt over landsgennemsnittet. Det viser kommunale nøgletal og tal fra Danmarks Statistik. Resultaterne i undersøgelsen kan ikke med sikkerhed siges at være repræsentative for unge i udskoling, på ungdomsuddannelser og produktionsskoler generelt. Der skal tages forbehold for geografiske, sociale, økonomiske og kulturelle forskelle kommunerne imellem.

Alle sammenhænge i analysen er statistisk signifikante.

Roskilde Kommune: En stor velstående middelklassekommune

Med 83.137 indbyggere er Roskilde den 14. største kommune i landet. Kommunen kan på nogle punkter ses som en gennemsnitskommune, men størrelsesmæssigt og socioøkonomisk ligger den dog en anelse over gennemsnittet. Fx har 30 pct. af borgerne i Roskilde Kommune en videregående uddannelse mod 26 pct. på landsplan. Samtidig er andelen af modtagere af førtidspension og kontanthjælp under gennemsnittet.

Roskilde Kommunes udgifter til uddannelse ligger lidt over det kommunale gennemsnit. Den gennemsnitlige folkeskole i Roskilde har lidt flere elever end landsgennemsnittet, mens klassekvotienten er en anelse lavere.

Hvis man vil sammenholde undersøgelsens tal med andre kommuner, bør man tage højde for disse forskelle. Derudover kan det være relevant at være opmærksom på eventuelle lokale sociale og pædagogiske tiltag, som også kan have betydning for børn og unges oplevelser af uddannelsessystemet.

Størstedelen af de unge i undersøgelsen kommer fra Roskilde eller oplandet – nogle få kommer fra forstæder til København. Den organisatoriske- og socioøkonomiske profil for Roskilde siger ikke noget om de unge, der går i skole i Roskilde, men bor udenfor. Der er dog ikke grund til at tro, at disse unge adskiller sig fra andre unge på andre tilsvarende uddannelsesinstitutioner. Unge, der bor i Ringsted, men går på erhvervsskole i Roskilde, har formentlig ikke meget anderledes oplevelser af deres skole end andre unge på skolen.

Om Drenges Uddannelse Roskilde

Som led i målet for at nå regeringens målsætning om, at 95 pct. af en ungdomsårgang skal tage en ungdomsuddannelse i 2015, har Roskilde Kommune iværksat det såkaldte DUR-program.

Projektet sætter fokus på drenge i uddannelsessystemet og har som målsætning at påvirke den kønslige skævhed, hvor drenge og unge mænd er underrepræsenterede på ungdomsuddannelserne. Det overordnede formål med projektet er at finde veje og metoder til at styrke drengenes muligheder for at gennemføre en ungdomsuddannelse.

Børnerådet har samarbejdet med Roskilde Kommune ved at gennemføre en spørgeskemaundersøgelse blandt unge på de deltagende uddannelsesinstitutioner.

Projektet er delfinansieret af Kirke- og Ligestillingsministeriet.

Yderligere oplysninger

Kommunikationsmedarbejder Katrine Munch, mobil 33 78 33 07